

૪૮૦૬

ચંડાલ ચૌકડી

ઉર્ફ

દસ્તેકારી, હુનર, શાયદેકા ધર.

જમાનયે હાલકી સુધરી ચાલકા જંગલ, નૌકરીકી ફિકમે જવાલ!

જિસ્કો

વાસ્તે વિકટોરિયા નાટક કમ્પનીકે

મુનશી વિનાયક પ્રસાદ તાલિખને લિખા

ઔર

છાપકે ઇજહાર કિયા વાસ્તે ખાસો આમકે

ખુરશોદજી મેહુરવાનજી ખાલીવાલા,

માલિક

વિકટોરિયા નાટક મંડલીન.

મુદ્રણકી:

હાનાભાઈ રસ્તમજી રાનીનાકા મુનિયત પ્રેસમે છાપા હય.

૧૮૯૧.

કિંમત એક આનો.

તપ્તયે નાટક.

બાંકા.....	}	સૂરનવાલા.
બૂટા.....		
હકીમ.....		મૂનાની હકીમ.
જવાન.....		રાહદારી.
દુરવ્યંદેશ.....		સુધારાવાલા.
નિઝવ્યંદેશ.....		કુધારાવાલા.
લાલખાં.....		ડોકેદાર.

રાખસ, ખીનાર, મળદૂર વગેરે.

ચંડાલ ચૌકડી.

[આના દા ચૂરનવાલોંકા ચૂરન ખેચતે ઔર
ખાની કહતે મમ્મ નૌકરેકે, ઉસ્કે સાથ
લડકોંકા મિલ્લાતે હુવે આના કઈ રા-
ખસોંકે સાથ.]

ચાલ ચૂરનકી.

- ખાંકા—મેરા ચૂરન સખસે આલા, ઇસ્મેં કેસર અમ્મર ડાલા,
ધનિયાં છરા ગરમ મસાલા, ઇસ્મેં પડા નિમક હય કાલા.
- ખૂટા—મેરા ચૂરન તુઝસે ખાલા, અંદરક હલ્દી દાના કાલા,
કાલી હડ ઇમ્લીલી ડાલા, આકે હોવે લાલમલાલા.
- ખાંકા—નિસ્કો હોવે કૂં-સી ફાડા, ખાલ ચૂરન મેગ થાડા,
ખાદી ગઢિયા ઇસ્ને તોડા, ઉડકે દોડે જયસે પોઢા.
- ખૂટા—મયંને લવંગ ખનાઈ ખેતર, નિસ્કો આતા હોવે ચક્રર,
ખાલ દો માથે વેહા લેકર, ચંગા હો દો પલકે અંદર.
- ખાંકા—મયંને દાલ ખનાઈ ખેતર, ઇસ્સે બાગે રાગ બગંદર,
ઇસ્કે ખાતે જલ જલંધર, પૌને તીન ઘડાકે અંદર.
- ખૂટા—મેરા ચૂરન ખાદી મારે, સારે તનકી ગરમી મારે,
ખાંસી મારે સરદી મારે, તેરે ચુંદકી જરદી મારે.
- ખાંકા—નિસ્કે પેટમેં હો ગોલા, મેરા ચૂરન લે દો તોલા,
ગોલા ગલકે હોવે પોલા, જયસે ગલ જતા હય આલા.
- ખૂટા—મેરે સિરકેમેં હય રાઈ, ઇસ્કો જાને તૂ ડ્યા બાઈ,
ઇસ્કો હીંગસે ખસવાઈ, લજ્જત પાઈ, નિસને ખાઈ.
- ખાંકા—તેરે ચૂરનકો જો ખાવે, મૈરે દમતક વેહા પછતાવે,
ઉસ્કા ચુંદ કાલા હો જાવે, ઉસ્સે કોયલાલી શરમાવે.
- ખૂટા—સુઝકો ડ્યા જાને અય ઉલ્હૂ, ડ્યા તૂ પહચાને અય ઉલ્હૂ,
જા અય દીવાને અય ઉલ્હૂ, આયા સિખલાને અય ઉલ્હૂ.
- [અિક હઝીમકા અપની ખડાઈ જિતાના.]

તહતુલ લક્ષણ.

હકીમ —ક્યા એમતે હો ચૂરન? શું હકીમ બન બન,
 મયં હું હકીમ પૂરન દેખો હુનર હમારા.
 ડગતે હો સારી કુન્યાં, કરકે ધંભાજી શૂઠા,
 ધુમને હકીમજીકા સબ શેજગાર મારા.
 હમ હયં હકીમ દાના, જંગલ તમામ છાનક,
 બૂટી જડી ગલાના, હય કામ રહે હમારા.
 આંદીકો ખાક કરતે, સોનેકો ખાક કરતે,
 તૈયાર પાક કરતે, હમ મારતે હયં પાગ.
 ઝોલીમેં સૌ જડી હય, એક એકસે બડી હય,
 સૌ ખાકબી પડી હય, કિને અરક ઉતારા.
 મમ્મજૂન ઓર હલવા, અયસા બનાવું ઉમ્દા,
 હોવે જવાન બૂઠા, મજબૂત હો કગગ.
 સદી, બૂખાર, ખાંસી, ઠાંસા હો પાકે ઠાંસી,
 સબકો દવાકિ ફાંસી, દે દેકે હમને મારા.
 હર દંદકી દવાઈ, ઉસ્તાદને સિખાઈ,
 રહે પેઠ હય હમારા લુકમાનકા પિઠારા.

[આના એક ખીમારકા ખાંસતે ઓર છીંકતે હુવે.]

નસર.

ખીમાર-અરે અલ્લાહ! નજલેકા બડા જોર હય! સદી જુકામસે
 તંગ હું, કુછ દવા દો.

[બાંકેકા ખીમારકો બ ગૌર દેખકે.]

બાંકા—જેરાક, સદી બહુત બડ ગધ હય! માથેપર દાગ દેના હોગા,
 નહીંતો તમામ બેજ ગલકે પાની હો જયગા! સબ અકબ
 નાકકે રસ્તે બહ જયગી! હસ વકતતો રહે ગોલીકા દો
 તોલા ધનિયાં, નિબૂકે અરક ઓર ગુલાબકે પાનીમેં મિલકે
 પીના. દહી આવલ ખાના. રાતકો બર્ફસે સર ઘોના,
 મુબહકો બાસી પાનીસે નહાના.

[ખીમારકા ગોલી લેકર પયસા દેના ઓર જામે ચહાના,
 બૂટાકા ઉસ્કો રાકના.]

બૂટા—ધંધર આ બાધ ધંધર, નહીંતો મર જયગા. લા ગલા
 દિખા. [ગલા દેખકર દેખાના, ખીમારકા ચિહ્નાના] એહિ!

નજલાતો ગણેમં અઠકા હય ! ઔર ખાંસી હલકમં લટકી
હય ! અગર તનદસ્તી આદિતો તુખમં રયહાનકો સિરકે ઔર
કકડીકે પાનીમં બિગોદે બડી કુબજરકો પીના.

[ખીમારકા જાને ચહાના, હકીમકા રાકના.]

હકીમ—હર બાઈ હર. દેનાને તેરી ખીમારી નિકાતનેકા નહીં,
લેકિન જાન જાનેકા ધલાજ બતાયા હય. સિફ કાલી મિર્ચ ઔર
અજવાન ડાલકે ચાહ પીલે, આરામ હોગા.

[ખીમારકા જાના, દૂસરે તરફસે એક રાખસકા દૂસરેકો
બૂંકતે હવે લે આના.]

ખાંકા—ક્યા હય ? ક્યા હવા ? બૂંકતા ક્યું હય ?

રાખસ—રહે મેરા બાઈ હય. ધસે કુત્તેને કાટા હય. કુછ દવા દો.
[મરીજકા બૂંકના.]

ખાંકા—લો, અબી આરામ હો જાયગા. પયસેકા દહી લેકે જ-
ખમકી જથેપર રખવાકર દીવાને કુત્તેસે ચટવા લો.

[રાખસકા ખીમારકો લે જાને ચહાના, ખૂટાકા અઠકાના.]

ખૂટા—અરે બાઈ, ફેર દીવાને કુત્તેકા સુંહ લગાતો કલ મરતા !
હોગાતો આજ મરેગા. બહેતર હયકે પયસેકા ધતૂરા,
પયસેકા ગાંજ, ઔર પયસેકો અફ્યૂનકી ગોલી ખનાકર
ખાજ, ઔર બીગી હવી ચાદર હોડકર સોજ. શિકા હોગા.
[મરીજકા લેજાને ચહાના રાખસકા, હકીમકા રાકના.]

હકીમ—બાઈ, જીલ્લાખ દેદો, ફરદ ખુલવાદો ઔર જખમકો
જલાદો, આરામ હો જાયગા.

[જાના મરીજકા રાખસકે સાથ, એક સુધારે-
વાલેકા ચૂરનવાળેકો મલામત કરના.]

કલ્યાન—લાવની—સમઝ ગંવારી—તર્જ.

જવાન—સુનોતો ગંવારો, દવા દેતેહો હજારો,
ઝૂંકિ ઝૂંકિ નાખકારો, કુછ સમઝબિ હય ?
રોગકો ન જાનો, નતો દવાકો પહચાનો,
ઝૂંકિ હકીમી દિવાનો, કિશુ ગરજકિ હય ?—સુનોતો.
આસરે તુમારો, મારે જાતે હયં બિચારે,
અરે ધાતકી કમારે, કુછ ડરો, ડરો,
મર્જ દવા અરે મિયાં, મર્જ દવાકા હુનર જરા,
હુમ સિંચો બહા, ડાકર બનો—સુનોતો.

તહતુલ લક્ષ્ણ.

સુધારેવાલા — દેખો જમાના દોસ્તો, દી હય ખુદાને આંખ દેઠ,
 ખોલો જરા ઉસ આંખકો, અંધે હુવે કયું સરખસર?
 જો આજ ઉદ્દેદાર હયં, વેહા ફૂલકે તૈયાર હયં,
 મોજે ઉડાતે હયં પડે, ખાતે હયં રોટી ધી શકર.
 તનખ્વાહ ઉન્હે ભારી મિલે, ખાના વ અસવારી મિલે,
 ખર્ચ કમીશનભી મિલે, મુક્તહી મિલે રહનેકો ધૂર.
 સિમ્લા રહે યા નિલગરી, આરામકી હો જિન્દગી
 પયસા જો હો બેરખાદતો કુછભી નહીં ધસ્કા ખતર.
 રાયે ગરીબ ધક્કાસસે, હોવે પહાડોપર મજે,
 ધસ મુલકકા ક્યા હાલ હય, ધસ્કી નહીં મુતલક ખખર.
 ઈંગ્રેજ જો હાકિમ બને, તો યોયુની તનખ્વાહ લે,
 દેસી કરે વેહા કામતો, પાયે ન યોથાઈબિ જર!
 બતલાઈયે હમકો જરા, સમઝાઈયે હમકો બલા?
 કિસ કામમે આયંગે રહે હોતે હયં જો વૉલન્ટિયર?
 હોગા જરાભી શારાર, તો ભાગકે વૉલન્ટિયર,
 છિપ જાયંગે કોનેમે ડર, કોઈ ધધર કોઈ ઉધર.
 હો તોપકી જબ ધુમ ધડક, બંદૂકકી હો જબ કડક,
 તો છોડકે રસ્તા સડક, ખયડંગે ખારી બંદકર.
 હય ખર્ચ લાખોંકા મગર, બેકાયદા હય સરખસર,
 અફસોસ હય ધસ તૌરસે ખાલી હુવા જતા હય ધર.
 પયસા ચલા જતા હય સખ, ધસ મુલકસે દેખો ગજબ,
 આતા હય દસ, જતા હય સો, હોગા બલા ઝૂંકર યુજર?
 મિલ કૉનગ્રેસમે ભાઈયો, સરકારસે મિજત કરે,
 હકકો તુમ અપને માંગ લો, ઉદ્યોગપર બાંધો કમર.
 પયસા રહે જો મુલકકા, તો હય તુમારા કાયદા,
 સરકારકાભી હય નફ્ત, આમૂદા રહયિત હો અગર.
 અયસી વફૂદારી કરો, સખ કામ સરકારી કરો,
 પેશા કરો, ધંધા કરો, લાવકુ બનો સીપો હુનર.

કલ્યાન—લાવની—સમઝ ગંવારી—તર્જ.

અરે આ નાદાનો અરે જંગલી દીવાનો,
 માનો મેરી ખાત માનો, મત ખરાબ હો.

આલ રહે પુરાની, છોડા દેસકી નાંદાની,
કરે કામ ન હયવાની આદર્શી બનેા.
હોતા હય સુધારા, કહાં ધ્યાન હય તુમારા,
કરે વહમસે કિનારા, કુછ સુધારા લા.
બાપ ચચે આરે મિયાં બાપ ચચેતો બચલ રહે,
તુમ ન હો ગધે, કુછ લિખો પડહો.

તર્જ મજકૂર.

કુંહન સાલ — આરે આ દિવાને કિસે આપા હય બહકાને,
ખૂદ રાહ તૂ ન જાને, અય મિયાં ચલો,
કિયા જો સુધારા, કિયા બલા ડ્યા હમારા,
ડ્યા દેસકો સંવારા, કુછ જવાબ દા.
બિરાંડી ચઢાયે, મુંહમે ચીરટ દબાયે,
અયનક આંખમે લગાયે, બસ યહી કહે ?
બાપ ચચે આરે મિયાં બાપ ચચેતો સંવર ગયે,
તુમ ન હો જુરે, કુછ બલે બનેા.

When I was a lad—air.

સુધારવાલા—અંધે આંખોકે દેખો ડ્યા કુનિયાં ચમકી ઝકઝક ઝકઝક.
ધૂંવેકી ગાડી કબ ચલતી અયસીથી યાં બકબક બકબક.
અયસા ચીકના રસ્તા કબ યા ? રહે ગાડી રહે ઘેડા
કબ યા ?
રંગ રંગકા રહે કપડા કબ યા ? અયસા લીખના
પડહના કબ યા ?
રહે તાર કહાં યા, ચક પલમે આતી હય ખબર નિસ્સે
ઝમઝમ,
કલ થી ઈતની ચલતી કિસદમ, કબ ચમકીથી
ખિજલી ચમચમ ?
ચોલિસકા રહે બેડા કબ યા ? ઈન્સાફ અયસા હોતા
કબ યા ?
આબુત્રીકા ચચાં કબ યા ? બેડર કોઈ ફિરતા કબ યા ?
ખીમારોકો બેપચસેકે હોતી યું મૂકત દવા કબ થી ?

અયસી હિંદા ચીજ અય અહમક મિલતી હર વકત
ભલા કય થી ?
અયસા અયસા જલસા કય થા ? આરામ અયસા
અયસા કય થા ?
અયસા લેમનેડ સોડા કય થા ? અયસા ખાના પીના
કય થા ?

તર્જ મજકૂર.

કનઅંદેશ + અય ખાને પીનેકે કુતે ક્યા યહી સુધારા હય તેરા ?
યૂરપસે આવે સખ ચીજોતો યહાં ગુજરા હય તેગ.
યું ગુમ પેશા ધંધા કય થા ? મુકલિસ કોઈ ઇલા કય થા ?
લિખ પઢકે આવરા કય થા ? ફિરતા મારા મારા કય થા ?
દારકા પીકા આગે કય લાખો જારી થા અય અહમક ?
લાખો ઘર આગેતો કય થા રંડી કસખીકા અય અહમક ?
કય મહસૂલ ઇલા લગતા થા ? કય ઇન્કમ લાયસન્સ
ઇતના થા ?
કય ગૃહલા અયસા મહંગાયા, કય ભૂખો કોઈ મરતાયા ?
ગુજરાતી મુકલિસ ખેતારે જીતે જો તાડી પીકર,
રોતે હય તાડીકો અખ જો, રહતે હય આંસું પોપીકર.
અયસા કોઈ કય રોયાયા ? કર તાડીપર કય લગતાયા ?
મહસૂલ નમરપર કિસ જ થા ? લોરા થાલી કય ખિકતાયા ?
[લાલખોંકા કુહન સાલકી તકરાર સુનકર અપના
વ કન્યાંકા હાલ સુનાના.]

Try Try Try—air.

લાલખોં—દેખોતો ઘરકા અહવાલ, ક્યા હોતા જતા હય હાલ !
દસ્તેકારી હય પામાલ, પયદા હો ફિર ક્યસે માલ ?
પેશમે બરકત હડતાય, કારીગર દેસી કંગાલ.
નવા સુધારા હય હજી સાલ, ઇસપરખી રોટીકા કાલ !

નસર.

અરે ક્યસા સુધારા ઔર કહાંકી ખાત ! સ્કૂલમેં પઠ પઢકે
હિમર મંવાના, હુનર ફનકો આગ લગાના, સિર્ફ નોકરીકે

લિથે ખાક છાન્તે ફિરના, મ્હેતર અપરામીકે પાંવપરં જિ-
રના, અંગલેસે નિકલે જના, સૂવરકા ખિતાબ પાના, ના-
તુક નાજની હો જના, મ્હેનતકે નામસે ધખરાના, અથસે
મુધારસે નકમ ક્યા પાના ?

સીએ સખ ઇએજી ચાલ, ઇસપરભી રાટીકા કાલ,
છોડ અપના ધંધા કામ, ઘોખી, તેલી વ હજમ,
જાતે હયં હર ખાસો આમ, કોલિજમે લિખવાને નામ.
હય તખલીમ અપની લો ખામ, ફિર યે ક્યસે આવે કામ,
પઠ પઠકે કાજિલ હો લાલ, ઇસપરભી રાટીકા કાલ.

નસર.

મયં કમખખત જખ દસ ખરસકા હુવા, અચાને વાલિ-
દસે કહા, બાઈ,—લડકેકો અપના હુતર સિખાવ, તુમ
સૌદાગર હો ઇસેભી સૌદાગર બનાવ. મગર ખાવા બેલે,
હજી યે લડકા હુશિયાર હોગા ; જલદી પઠ લિખકે તૈ-
યાર હોગા, કોઈ બારી ઉહદદાર હોગા, કુતવાલ યા
તહસીલદાર હોગા. ખાવાજીભી અયસે અફલકે દુગમન
કે અપના હુતરતો કુછ ન બતાયા ઐર સિફતે
રાનેકે ઇરાદેપર મુઝે કોલિજ બિજવાયા. રાત દિ
અયસી મિહનત કી, કે પંદરહ ખરસકે ઉમરમે આં
જાતી રહી, કમ મુઝને લગા, અઝમા લગાયા, ઐર ડિગ્રી
લેનસે બાજ ન આયા ! ડિગ્રી લેતે લેતે ખાવાજીતો ખુદકે
ધર અલ બસે ઐર ખંદરામ મુફલસકે પેચમે ફસે !

ખાવાકાભી આયા માલ, ઇસપરભી રાટીકા કાલ.
હો નિકલે મદ્રિડ્યુલેટ, મુંહ ચિકના ઐર ખાલી પેટ,
ખાહિર નિકળે આબે પાન, ધરમે દુકડકો હપરાન.
જો રખતે પેચેપર ધ્યેન, તો રહતે અછડે હરઆન.
ખેચ દિયા ચાલી ઐર થાલ, ઇસપરભી રાટીકા કાલ.

નસર.

ઇપરતો મુફલસી, ઉધર સુનિયે ! ખાવાજીને અમપનેહી-
મ શાદી કરદીથી, મ્હાં અપનીહી જાન બારીથી, ઇસપર

ખીખી ગલે પડી ! ખાવાકીતો ઘે ધનાયત, અખ અક્ષા
મિયાંકી મિહરખાની દેખિયે ! ચાર બરસકે દરમિયાન ખટા
ખટ ઝોર ઝટા ઝટ ચાર બરસે કૂદ પડે ! અખ મયં
ક્યા ખાવું, ક્યા ઈસ શયતાની ફેજકો ખિલાવું !

છે ફિસમત થી રામિલ હાલ, ઈસપરભી રાટીકા કાલ.
આકૂતને ડાલાયા જલ, જોરે બરસે થે જંજલ.
જર્દ હુવાયા રહેરા લાલ, સૂખ ગયાયા ગુલસા ગાલ,
રહિયી તનમેં હડડી ખાલ, પેટ હુયા બડગદકી છાલ.
સૂખી રાટી ઉખલી દાલ, ઈસપરભી રાટીકા કાલ.

નસર.

દો ચાર ખાવાજીકે દોસ્ત ચાર જો કારીગર હુનરદાર થે,
ઉન્હોને મુઝે લાચાર, જલીલ ખવાર દેખકે કહા, બાધ,—
મેરે સાથ કામ કરો. મગર મયં કમખખતીકા મારા,
કાહિલીકી આદત, નાજુક તખીયતસે, મિહનતસે હારા,
ચેરા દસ્તેકારીકે કર કિનારા, નોકરી કરનેપર તૈયાર હુવા;
અપની ખામ ખિયાલીસે જલીલ ખવાર, દામેં મુસીખતમેં
ગિરફતાર, બેકાર, નાચાર, ઉમ્મેદવાર બના, કલેકટર સાહિ-
બકી કોઠીપર ગયા. પહેલેતો અરદલી અપરાસીને કોઈ
અમીર સમઝકે બડી ખાતર કી; મગર જખ ઉમ્મેદવાર
જના, તો નાક ભાં તાના. સૂખા સુનાયા, ઘુંહભી ન લગાયા.

સર દેતા પયશંપર ડાલ, ઈસપરભી રાટીકા કાલ.
અપરાસી અગિયા બયતાલ, ખાનસામા પૂરા ચંડાલ.
આયાકી જો દેખો ચાલ, જો ગોયા રાની નયપાલ.
સખ નોકર શયતાની ચાલ, પૂજા પાવેતો ખુશહાલ,
સૌ હિકમતકા સાંચાં ઢાલ, ઈસપરભી રાટીકા કાલ.

સર.

બંગલેપરતો મૂકલસીકે ખાઈસિ સાહિબકા દરસનતક ન
હોને પાયા, દો મહિને દોડતે દોડતે ધખરાયા. આખિર
સડકકે કિનારે પૂલપર રોજ જ બયઠતા. જખ સાહિબ
હવા ખાને નિકલતેતો સલામ કરતા. છે મહીનેતક

सलाम करता रहा, कुछ न हुवा, येक दिन गाडी रोक्के
 अडा हो गया. साहिबने पहिले तो दो तीन आखुक सरर
 सरर लगाया, फिर पूछा, “वैल क्या मंगटा?” मयने हाथ
 जेडके कहा, हुजूर, आध सेर आटा. साहिबने बि-
 कारी समझके कहा, “अधिया अंगर, अला जव.” मय
 बोला, हुजूर, नौकरीका उम्मेदवार हूं, रोज़का तलबगार
 हूं. हुकम हुवा द्खतरमें हाजिर हो.—

द्खतरमें दौड़ दो साल, छसपरन्नी रीटीका काल.
 गया दौड़ते यारो टूट, अक परसमें आदह जूट.
 काम हुवा आली अकपार, अर्जु गुजरी तीन हज़ार.
 दस दस इय्येकी तनज्वाह, सो दो सो तकतेये राह.
 छहमीयतके ये टकसाल, छसपरन्नी रीटीका काल.

नसर.

अप्य और शामत सुनिये! अक मसपरने कहा, बाध,
 अगर तुम अॉक्सिमें जाने अहाते होतो, जपतक तुम
 छत्रेण पोशाक न पहनो, छत्रेण न जनो, कभी कोछि न
 पूछेगा. सो साहिब,” “मरता, क्या न करता?”
 आया, लाव रहेली कर द्यो.

अहुत जमाया हमने ताल, छसपरन्नी रीटीका काल.
 साखुनसे मलमालके साक्ष, काल रहेरा करते साक्ष,
 पहना छत्रेण पोशाक, देसी जमा करके आक्ष.
 लेकर लकड़ी टेडी हाथ, यक कुत्ताली रप्पा साथ.
 रूँका पयराहन थुरवाल, छसपरन्नी रीटीका काल.

नसर.

रुहे मेस ले के छत्रेणोंसे जो मिला, तो रहे औरन्नी
 नकरत करने और बांड रहे इपिया कहने लगे. अक
 साहिबने पिगडके कहा,—“तुम काला आदमी अडा गध्या!
 हमारा हुनर, पेशा, कारीगरी नहीं सीपता; अगर ह-
 मारा नकल करता हय!” लीजिये छधरसेली बुंदपर
 न्यूता पडा.

अथत.

घोषीके कुत्ते साइं बने, नतो धाठके और न धरके रहे,
गये दानो तरङ्गे छिलसे, न धधरके रहे न उधरके रहे.

बने लाख्णां मिस्टर लाल, धंसपरन्नी शैलीका काल.
पयताये बनेके ध्रुवेण, जूहेतर या होते रंगरेण !
कहलाके हम साहिब लोग, अपने आप लगाया राग !
जन्टलमेनतो हय, क्या आयं ? मज्दूरीको झुंकर नयं,
आलबर्ट ईशान रज्ज्या बाल, धंसपरन्नी शैलीका काल.

नसर.

अकसोस ! अगर लोग जुझरी पढने जिअनेके अय्यद
पेरा, दस्तेकारी तिलरत वगैरापर मायल हो, तोअूं भिरे
तरह जिलत उडायं ? आप्पिरकार कायुलकी लडाधमें ठेकेदार
हुवा, जनपर जेलनेको तयार हुवा. सय्याध सझाधडा
गला दया, डगाध लुय्याधडा पीर बना, आटेमें राई,
धीमें सरणी मिला, आंआमें आक डाल, पयसेसे माला-
माल, कुंगानसे आसूदा हाल हो गया. जूय माल भार,
दाउली किटकार, भेपार कर, दूकानदार, साहुकार बन गया.
पहले सीप्या किले बाल, धंसपरन्नी शैलीका काल.

[लालआंकी आतको सजने मानना, और हुनर
कारीगरीके तरह सजका माधल होना.]

ध्रुवेण—हो अके हम—तर्ग.

सय हय, सय हय, सय हय भाई, दानाधकी हय आत,
नो करना हय सो नहि करते हम गाइल हयं दिन आत—सय.
हर कामके हो कारीगर, दस्तेकारी सीपे हम गर,
तो फिर ध्रुवेण, दाना, राहत, हरदम हो अपने हात—सय.

तमाम शुद्ध.

